

Ενας χορευτής σήμερα είναι μάλλον άπιθano να καταφέρει να βγάλει τα προς το ζην μόνο από την τέχνη του. Η δεύτερη δουλειά – σε μπαρ, μπουζούκια, γραφεία ή καταστήματα – καταπονεί το σώμα, ενώ οι κρατικές επιχορηγήσεις αποδεικνύονται κάθε άλλο παρά αρκετές

Ο χορός της εξάντλησης

ΤΗΣ ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΔΑΦΕΡΜΟΥ

Η νέα χορευτής και ο δράκος σου δεν σε βγάλει στην ομάδα του ελαφίτη Παλαιώνικου και άρα σε μια ακραία/εξαιρετική περίπτωση στην «Μέδεια», τότε βρίσκονται ενάντιον του διλήματος: να ρηθεί στην ασφαλή περίπτωση να σε καλέσουν οι ονόματι να πάρεις μια μεγάλη ανάσα και να βρεις σταθερή δουλειά έξω από το αντικείμενό σου: μπαρ, γραφείο, μπουζούκια, μαγαζί – τελικά αυτοί οι άσχετοι χοροί εξοικονομούν την επιβίωση. Να καταφέρεις να βγάλεις τα προς το ζην μόνο από την τέχνη του χορού είναι μάλλον άπιθano.

«Δεν μπορεί να αντιστοιχεί στην πραγματικότητα η κατάσταση των κινητών της δουλειάς» παρατηρεί η 24χρονη χορεύτρια Χαρά Κόκοιλη, ήδη γνωστή από τις συμμετοχές της σε πολλές ομάδες σύγχρονου χορού. Από τότε που τελείωσε τη Σχολή της Ραλλούς Μάνου δεν έπαψε να εξασκεί άλλα επαγγέλματα. Αυτή τη στιγμή εργάζεται ως ταξιδιούρα στον κινηματογράφο «Μικρούκοσμος» και ως πιερίστα στο δικαστικό Music Machine στα Εξάρχεια.

Αλλά δεν είναι πάντα έτσι. Το 2005 για την παράσταση «Το σερβιτόρο για να αλλάξουμε τον κόσμο» έλασε πρόσθετο 8 ως τις 4 το απόγευμα. Δύο ώρες παράταση έλασε δουλεύει σε μπαρ έως τις 4 το πρωί. Μετά πήλεξε την παραστάση έλασε υπερπαισιώματα. Ναι, είναι δύσκολο καιροί για όλους. Αλλά το κομμάτι του χορευτή, το εργαλείο του, δεν ανήκει τη φθορά: «Είναι μεγάλο το κόστος για μια χορεύτρια που πρέπει να συμπληρώσει, να προσηλωθεί και μετά την παραστάση να πληρώσει για μαθήματα χορού ώστε να μην «κορώσει» ποτέ το σώμα της. Ο κόσμος της σερβιτόρας καταπονεί το σώμα της με το ζήτημα και την αρθροπάθεια».

Όταν Σπύρα Ρούκα εργάζεται στην Αρσάκι ως δασκάλα, ήταν υπόλληλος προκή και απόγευμα σε δικαστικό γραφείο κάποιους, σε σχετικά όλες τις περιόδους ενός ακατομμένου δουλειάς. Υπήλξε ελαφία αρθροπάθεια, κατά τις περιόδους που είχε πρόβλεψη παραστάσεις στην Αρσάκι εργάστηκε αντιστοίχως μόνο το απόγευμα ή μόνο το πρωί. Κατ' αυτόν τον τρόπο «αναγκάστηκε να χάσει πολλές παραστάσεις σε συνεργασία σύγχρονου χορού. Για αυτό σφαιρίσκα προς τη δασκαλία του χορού που δεν θα θύναυσα για κάτι αξιόλογο».

Οι κλασσικοί

Όλες οι μαρτυρίες συγκλίνουν στο ότι η Εθνική Αρσάκι Σχολή ΕΛΑΣ συντάσσει τη μοναδική εξουσία για τον χορευτή του κλασσικού μπαλέτου. Ένας μήνας μετά, Β.Α. αποτελεί μέρος ενός σταθερού σχήματος: «21την Ελλάδα, αν βγάλει να ανέβει στις πόλεις, δεν υπάρχει καλύτερο μέρος» τονίζει μία από τις πιο γνωστές σολίστ της Αρσάκις Χαρά Κόκοιλη.

Με προσωπικό και οικονομικό ρίσκο η Φρόσυ Βουσιάνη, νέα χορογράφος, άνοιξε σχολή χορού, τα έσοδα από την οποία θα προσπαθήσει να επενδύσει στην πρώτη της παράσταση

λως να διατηρήσει την ανεμελιά της. Κι όμως πόσο φαντάστηκε ότι πληρώνατε έπειτα από 18 χρόνια, 1.550 ευρώ. Το κομμάτι του κομμάτι πουλάει αμείβοντας με 800, το πάλι 1.000 ευρώ. Μολονόστοι, «εγώ ήμουν τόσο ασφαλισμένη που δεν μπορούσα να διανοηθώ να δουλέψω αλλιώς».

Χορεύονται άνδρες της ΕΛΑΣ χορεύουν σε μπαρ/ομάδα και νυχτερινά κέντρα. Ο πρώτος χορευτής Ντινά Ζέβα, από την Αλβανία, εγκατέλειψε τη νύχτα γιατί, όπως λέει χαρακτηριστικά, «τίποτα έχω άλλες επιθυμίες». Δεν ήταν όμως πάντα το ίδιο τυχερός: «Σήμερα που το συμβόλαιό μου, απαγορεύεται να εργάζομαι αλλιώς, εκτός από καταβαλλόμενος. Εγώ οικονομικά είμαι πλέον ασταθισμένος. Για κάτι έξτρα θα συνεργαστώ με κάποιο θέατρο ή με ομάδες σύγχρονου χορού. Αλλά σε κανέναν δεν φέρνει να χορεύω αλλιώς, το κάνει από ανάγκη».

Η Αρσάκι και το χάος

Στον σύγχρονο χορό όπως δεν

υπάρχουν ομάδες ρεπερτορίου (όπως στον κλασσικό χορό είναι η Αρσάκι Σχολή) τα πρόγραμμα είναι γραφικά. Φρόσυ Βουσιάνη έζησε από τη Λαρκία για τη Νέα Υόρκη με υποτροφία. Όταν επέστρεψε στην Ελλάδα, αποφάσισε να ασχοληθεί με τον σύγχρονο χορό. «Δεν ήθελα να ασχοληθώ στο και δύσκολο είναι να είσαι ελεύθερος σε διαφορετικό επαγγελματικό πεδίο, βιάθη να αρχίσω κίνηση. Πρόσφατα συμμετείχε σε μια ομιλία σε μεγάλο θέατρο. Το μοιχείο κίνηση-ληφτέρας έρετες αλλά δεν ήμουν τόσο καλά. «Έπρεπε να πληρώσω με τρεις μήνες όρους εργασίας ή να είχα σπασίσει αμείβοντας με τις πράξεις και τελικά πληρώνατε μόνο μου».

Δεν μοιάζει, δηλαδή, με μισή ομάδα που κάποιος πρόβλεψε πέντε μήνες να γίνει παραστάσεις. Η οικονομία είναι συνήθως να πάρεις ποσοστό από τα έσοδα εισιτηρίων ή να πληρώσεις 500 ευρώ για όλους αυτούς τους μήνες (αν είναι τυχερός). Για τις πράξεις ανήλικες πληρώνουν μαζικά για να μην είναι όλα τα λεφτά στο Β.Α. Ο Νεοκλής Ρόουαν Θορύει να

στην Ελλάδα από το 2004. «2 το λένε είναι πιο δύσκολο διότι οι αναπληρωματικές είναι αδύνατες και η ζωή πενιχρή. Από την άλλη, το σύστημα είναι αδύνατο. Έξω οι καλύτεροι είναι πιο χαλαροί αλλά η αναδιορίστη, η αποκλειστική συμβολή, η ελληνική οργανωτική εθελούστων γερώνουν τη ζωή με ρόλο». Σήμερα εργάζεται παράλληλα ως dj, και δασκάλα γόνα.

Χορευτές ως τα 60

Η ογόντμο του χορευτή βροχάει σε εμβρόλιτο επίπεδο. Στον ΟΑΕΔ δεν υπάρχει ούτε καν κατηγορία «χορευτής». Είναι στη θεωρητική ευχέρεια του υπαλλήλου να συμπεριλάβει τον χορευτή στην κατηγορία των ηθοποιών και να του παραχωρήσει το επίδομα ανεργίας. Αλλά, «σήμερα: «και σε αυτούς ενέπνευσε, αλλά ένας χορευτής δεν μπορεί να έχει κερδίστα ενέπνευσε με έναν υπαλλήλο χορευτή προσβέτα τη Χαρά Κόκοιλη. Ο πρώτος τους νεοειστάτου σύλλογου χορευτών Γιάννης Κορόνης δήλωσε: «Προ-

σπαχή μου άποψη είναι ότι ο ΟΑΕΔ παρανοιά».

Απόλυτως παράλογο είναι το σύστημα συνταξιοδότησης που άλλαξε με τον νόμο Σούρα το 1993. Οι τότε άνδρες και γυναίκες συνταξιοδοτήθηκαν στα 48 τους. Με τον σχετικό νόμο του 1993 χορευτές και χορεύτριες θα παίρναν σύνταξη στα 60. Καταβαίονταν κανείς τον παραλογισμό: «Ο χορός είναι ένα επάγγελμα υπεύθυνο αντίθετο από όλα τα άλλα» σημειώνει η Τίτηλη Αγοραστάκη, πρόεδρος του Σωματείου Χορευτών της ΕΛΑΣ. «Ο χορός μακριά από όλα. Είναι αντίθετο με το χορό, οι 60, δεδομένη περίπτωση ότι οι χορευτές είναι μονομηνιαίοι. Επιδείκνεται να πάρουν χορό ανά μερικά χρόνια. Οι 60 τον και κανονικά θα γος θα γιναι σπασίσει. Αποφασιστικό βγαίνουν διάφορα τραγικά. Άρα είναι σπασίσει ταίρια: Μιας και είναι να ματασταθεί έως σε κάτι άλλος. Ο χορευτής γίνεται εξαρχής ότι δεν έλασε ποτέ συνταξιοδοτικό όφελος. Πάρουν ο σύλλογος σίτησε επιπλέον από το υπουργείο Εργασίας να εξαρξέται ο χορευτής από αυτή τη διάταξη, αλλά η απόφαση ήταν εντελώς ασύλληπτη».

Χορογράφος

Η χορογράφος Αποστολία Παπαδοπούλου είναι απόφοιτος από Νέα Υόρκη, έρχεται στην Ελλάδα και δουλεύει στο μπαρ του «RockRoll», σε Γενοβορία, όπου τον ηθοποιό βγάλει κη. Το καλύτερο της σήμα είναι αναγνωρισμένο, έχοντας σε 40 φοιτητές στον εξωτερικό. Το ελληνικό κράτος όμως αδύνατο. «Οι επιχειρηματίες ελεύθεροι ομάδων χορού είναι μόλις 35.000 ευρώ τον χρόνο. Με αυτό ασφαλώς παρήκωχο χορευτές για τρεις μήνες. Κάθε χρόνο να ποσό των επιχειρηματιών μόνον και οι χορευτές αειδίονται. Η πηγή του χορού πρέπει να στηριχτεί από το κράτος όπως οι υπόλοιποι. Είναι σχεδόν αδύνατο να μείνει ο χορευτής να βγάλει λεφτά με ένα ποσοστό από τα εισιτήρια».

Τι κάνει ένας νέος χορογράφος; Η Φρόσυ Βουσιάνη, αφού επαθείσκει στη σημαντική Μουσική Ακαδημία της Σόφιας και σε αντίστοιχες σχολές στο Λονδίνο και στην Νέα Υόρκη, επέστρεψε στην Αθήνα και άνοιξε τη σχολή χορού – πλάτες Modular Dance Space. Το χρησιμοποιεί τα έσοδα από τη σχολή για να χρηματοδοτήσει την πρώτη χορογραφία της. Από εκεί και πέρα ξεκινάει η οδόσωση. «Έχουν να αντέξουν στην πρόβλεψη να δουλέψει μαζί μου για 6000 ευρώ οι ιδέες δεν θα αμείβονται. Με τα κομμάτια θα ασχοληθεί ένας φίλος εκπαιδευτής. Το χορευτής δεν βροχάει για να ασχοληθεί με αυτό, αλλά θα προσπαθήσει». Έχουν σε των ενόντων. Υπολόγισαν κανείς οι κέρδος: «Δεν πάει τη βγάλει χιλιάτα. Το σπασίσει το οικονομικό μου, βροχάει ανεπάρκεια που μοιράζονται στην ίδια Αρσάκι και δεν αντιστοιχεί στην ίδια λεφτά να πάρουν. Και σπασίσει τα λεφτά να πάρουν. Και σπασίσει τα λεφτά να πάρουν».